

Redevoering Meinoud Rost van Tonningen

GERMAANSCHEN STATENBOND

1. De gedachte van de volksche verbondenheid der Germaansche stammen wordt geboren in het jaar 9 na Chr., als Herman de Cherusker de Romeinse legerscharen in het Teutoburgerwoud verslaat.

Dit is de eerste in de geschiedenis bekende uiting der bloeds- en lotsverbondenheid van de Germaansche stammen als het gaat om de verdediging van de vrijheid tegen vreemde overheersching.

2. De slag in het Teutoburgerwoud is het begin van de ineenstorting van het West-Romeinse rijk; het is het sein voor den aanval van alle Germaansche stammen, die ruim vier eeuwen lang tegen de grenzen van het Imperium Romanum zullen stormloopen.

3. De slag in het Teutoburgerwoud luidt de zegepraal in van de volksche bloedgedachte over de universalistische idee van een wereldrijk, ge grondvest op den rassenchao van het Imperium Romanum.

4. De slag in het Teutoburgerwoud vindt plaats in het hart van Nedersaksen, dat 12 eeuwen de bakermat der gedachte van het eerste rijk der Germanen in het Groot-Duitsche levensgebied zal blijven.

5. Het Germaansche volkerenleven voltrekt zich in twee gebieden, nl. in het Noorden, ter zee en in de Groot-Duitsche en Italiaansche gebieden van Europa.

6. Gedurende de eerste duizend jaren is het Noordelijk gebied van Scandinavië de bron geweest allergröte Germaansche krachttuitstralingen buiten het Groot-Duitsche gebied.

Deze krachttuitstralingen grijpen kransvorming om het Groot-Duitsche gebied, d.w.z. om het Germaansche centrum in Europa heen. In de 2e eeuw na Chr. stroomden de Gothen over de Russische ruimten heen; zij stichten daar het Oost-Gothische Rijk; zij trekken door de Donauruimten, door Italië, Zuid-Frankrijk en Spanje, waar het West-Gothische Rijk wordt geboren. Deze Gothische bloedstroom is voor de Germaanse volkerengemeenschap nagenoeg geheel verloren gegaan.

Eenige eeuwen nadien zijn de Noormannen en Denen vanuit Scandinavië – de Saksen, Angelen en Friezen vanuit de Groot-Duitsche ruimten den trek over de zeeën begonnen.

De Noormannen hebben naar alle waarschijnlijkheid westwaarts over IJsland en Groenland Amerika bereikt, oostwaarts hebben zij eeuwen later de voetsporen der Gothen gedrukt en werd in Rusland het geweldige rijk der Warjaden gesticht. Zuidwaarts zijn zij tot alle kusten der Middellandse Zee doorgedrongen.

De Noormannen hebben, in tegenstelling met hetgeen de geschiedenis ons leert, groote scheppende kracht in staatskundige vorm ontwikkeld, zoals hun heerschen in Rusland, Normandië en Grootbritannien en Sicilië hebben bewezen.

Het bloed kan tot het sterkste gerekend worden onder de bestand deelen, waaruit de Germaanse volkeren in Europa zijn opgebouwd. Het met de Noormannen nauwverwante volk der Denen vormt door zijn eeuwenlange overheersching van Engeland tot de elfde eeuw een der belangrijkste volksche bestanddelen van het Britsche eilandenrijk. De Britsche volkeren zelf zijn, behalve uit het Keltische bloed, uit nagenoeg alle belangrijke Germaanse stammen ontsproten. Van de beoordeling van de toekomstige taakvervulling der Germaansche volken zijn de bloedbestanddeelen dezer Zeegermanen van het Noorden, d.w.z. van Scandinavië aan de Deutsche Oostzeekust, en aan de Deutsche, Nederlandsche en Vlaamsche Noordzeekusten en van Groot-Brittanië een der meest wezenlijke elementen.

7. Het tweede groote krachtcentrum van Germaansche levensuitstraling is het tegenwoordige Derde Rijk der Duitschers, dat eerst beperkt tot de Elbe, langzaam de gebieden oostwaards heeft geregermaniseerd.

In deze zg. Ost-Kolonisation hebben de Germaansche stammen in Nederland en Vlaanderen een werkzaam aandeel gehad.

8. De volksche krachten, die aan de Germaansche eenheidsbeweging ten grondslag liggen, heeft zich vrijwel uitsluitend geopenbaard in het Groot-Duitsche en Nederlandsche levensgebied van Centraal Europa.

De tijdperken, waarin zich deze volksche bewustwording het krachtigst heeft geuit, zijn de volgende:

- a. De slag in het Teutoburgerwoud in het jaar 9 na Chr. (Herman de Cherusker)
- b. De opstand der Friezen en Saksers (Koning Radboud en Wittekind) tegen de gedwongen romanisering.
- c. De strijd van de Saksische, de Salische en Hohenstaufensche koningen en keizers tegen de wereldlijke machtsaanspraken der geestelijkheid.
- d. De Ost-Kolonisation door de Deutsche Ridderorden van 1200 -1400.
- e. De strijd van Vlaanderen tegen de latiniseering. Hoogtepunt Guldensporenslag 1302.
- f. De strijd om de godsdienstvrijheid in de Reformatie en den dertig-jarigen oorlog (onze vrijheidstrijd 1568 – 1648) in het Deutsche levensgebied.
- g. Het opbouwwerk van den Grooten Keurvorst in Brandenburg na den dertigjarigen oorlog.
- h. Het werk van Friedrich Wilhelm I, den soldatenkoning, die den Pruisischen militairen geest schiep,
- i. De strijd van Frederik den Grooten tegen het Huis Habsburg (hoogtepunt van den zevenjarigen oorlog),

j. Het opbouwwerk in Pruisen tijdens de Napoleontische overheersching en de daaropvolgende vrijheidsoorlog in de jaren 1807 – 1815.

k. De Duitse eenheidsbeweging en revolutionaire woelingen der jaren 1848.

l. Het werk van Bismarck, de oorlog tegen Oostenrijk in 1866 en tegen Frankrijk in 1870.

Stichting van het Klein-Duitse Keizerrijk Hohenzollern te Versailles in 1871.

m. De stichting der N.S.D.A.P. haar strijd in Duitsland, Sudetenland, de strijd der N.S.B. in Nederland en de andere N.S. bewegingen in Zwitserland, Denemarken, Noorwegen, Zweden, Vlaanderen en Engeland.

9. De strijd om de eenwording der Germaansche volken werd het meest gestoord door die stammen, die, hoewel zelf van Germaanschen bloede, zijn geromaniseerd en voor den strijd tegen de germaansche leidersvolken door latiniseerende of universalistische stromingen zijn misbruikt.

10. De breuk tusschen ras en cultuur is het sterkst in het Fransche volk en werd geboren toen Clovis I de Christenkoning zijn bloed verried, door in 486 na Christus de Germaansche taal en cultuur ten gunste der romanisering zijner stammen prijs te geven.

Vanaf dat oogenblik begonnen de Germaansch-geromaniseerde Frankische stammen in Frankrijk, in wier bloed de eeuwige hunkering naar het Noorden leefde, tegen de Nederlandsche zuidgrens (van Calais tot Keulen) en tegen den Rijn storm te loopen.

Deze strijd heeft bijna 15 eeuwen geduurd, en is eerst thans door de overwinning der legers van Adolf Hitler op de Franse troepen beslecht.

11. De heele geschiedenis is een lange reeks van bevestigingen der rassenleer, daar de bloedvermenging het sterkere leidersras verzwakt en de minderwaardige rassen met leidersbloed bevrucht en aldus tot gevaarlijke tegenstanders maakt. Voorbeelden hiervan zijn:

a. De vermenging van Germaansch bloed met Slavische stammen in Rusland en Polen,

b. De vermenging van Frankisch bloed met Romeinsche en andere Volken in Frankrijk.

c. De vermenging van het bloed der Noormannen in Sicilië.

12. De tegenvolksche rijksgedachte ontstaat met de kroning van Karel den Frank door Paus Leo III in het jaar 800 te Rome.

Zijn rijk omvat het toenmalige Duitschland tot de Elbe, de Nederlanden, Frankrijk, Italië. Karel voert den titel “Von Gott gekrönter Kaiser der Römer, auch durch Gottes Barmherzigkeit König der Franken und Longobarden” Met de kroning van Karel den Frank is het Heilige Römische Reich deutscher Nation geboren, al omvatte het rijk ook Frankrijk en Italië.

13. Door het feit, dat de Paus Karel den Frank tot Keizer kroonde, wordt de kiem gelegd voor de 1000-jarigen strijd tusschen het wereldlijke Keizerdom eenerzijds en het geestelijk Pausdom anderzijds om de oppermacht.

14. De aanspraak der latere koningen van Frankrijk op de keizerskroon en op de heerschappij over Duitsland is grondvest op het feit, dat Karel de Frank een Frankische koning was.

De mystiek dezer idee is een der grootste drijfkrachten geweest voor de 1000-jarigen strijd tussen Frankrijk en Duitsland. De Fransche aanspraak steunde ook op het feit, dat na de scheiding van Frankrijk en Oost-Frankenland, het latere Duitsland in 843 Karel de Kale, koning van Frankrijk, en niet Lodewijk de Duitser, koning van Duitsland, tot Keizer werd gekroond.

15. De idee, dat alleen op de volkskracht zelf der in het bloed, in de taal en cultuur zuivergehouden Germaansche stammen een Rijk kan worden gesticht, is belichaamd in den Saksenkoning Wittekind.

16. De zichtbare uitdrukking der volksche gespletenheid der Germaansche stammen in Frankrijk en Duitsland is gelegen in de eedsformules, waarmee de eerste Duitse koning, Lodewijk en de koning van Frankrijk, Karel de Kale, hun bondsgenootschap tegen hun oudsten broer en kleinzoon van Karel den Grooten, nl. keizer Lotharius, bezegelden in het Verdrag van Straatsburg, 842, gesloten ter verdeling van het Middenrijk van Lotharius (dat de Nederlanden, Lotharingen, Elzas, Zwitserland en Italië omvatte). In tegenwoordigheid van hunner legers zwoeren Lodewijk en Karel de Kale elkander trouw, waarbij de Duitse eed in het taaleigen van de Duitschers luidde, die der Franschen in het dialect, dat een mengsel van Romaansche en Germaansche elementen vormde.

17. In den strijd der twee broeders tegen Keizer Lotharius steunt de geestelijkheid met alle kracht zijn keizerlijke macht tegen zijn broeder Karel den Kalen en Lodewijk den Duitser, zulks ter handhaving van de universalistische tegenvolksche rijksvorming van Karel den Grooten. De scheiding tussen Frankrijk en Duitsland vindt desondanks plaats.

18. De eigenlijke staatkundige geboorte van het Duitse Rijk en van Frankrijk vindt plaats door de delingen van Verdun, 843 na Chr., van Meerssen bij Maastricht 870, en van Ribémont 880. De eerste werkelijke Duitse vorst is Lodewijk de Duitser, die na de deeling van Meerssen ook de Nederlanden tot de Maas beheerscht. Hem mislukt, zoals reeds hierboven is vermeld, de kroning tot keizer, daar Karel de Kale, koning van Frankrijk, hem de loef afsteekt en in 875 door Paus Johannes VIII tot keizer gekroond wordt. Lodewijk de Duitser sterft een jaar later in 876 als koning van Duitsland.

19. Met het Verdrag van Verdun, dat Vlaanderen tot de Schelde en met het verdrag van Meerssen, dat het gebied tot de Maas aan het West-Frankische Rijk (Frankrijk) prijs gaf, vangt Vlaanderen's lijdensweg aan. Het strekt het Vlaamse volk tot onvergankelijke roem dat het in tegenstelling met de Frankisch-Germaanse stammen bezuiden de lijn Calais-Keulen zijn ras, zijn taal en zijn cultuur onder het verlies van stromen bloed hardnekkig tegen den 1000-jarigen Franschen stormloop heeft weten te verdedigen.

20. In de politiek van het Vaticaan tekent zich af t.a.v. Duitsland en Frankrijk een geheel verschillende gedachtslijn af. Het Pausdom voelt zich in de eerste eeuwen na het ontstaan van het Heilige Roomsche Rijk der Duitse Natie voortdurend bedreigd door de geweldige

macht der Saksische (Ottonische) koningen en keizers, door de keizers van het Salische huis en door de Hohenstaufen.

De politiek van het Pausdom is op de voortdurende verzwakking der wereldlijke macht dezer keizerlijke dynastieën gericht. In Frankrijk daarentegen steunt de geestelijkheid uit alle macht de eenwording van het rijk onder de Carolingische, Capetingische koningen en onder de koningshuizen van Valois en Bourbon.

21. Het verbond van geestelijkheid en wereldlijk koningschap in Frankrijk vindt zijn zichtbare uitdrukking in de samenwerking van den Bourbonschen Koning Lodewijk XIII en de tegen het Deutsche Rijk gerichte Rijnpolitiek van dezen vorst en zijn eerste medewerker, de kardinaal Richelieu (kardinaal Richelieu heeft het stuur in handen van 1624-1642).

22. De strijd van Frankrijk is in de eerste drie eeuwen na de scheiding der Rijken gericht op de versterking van de koninklijke macht tegen de feodaliteit van binnen ter handhaving van het rijk tegen het Germaansche rijk der Duitschers in het oosten en het Britsch-Germaansche eilandenrijk in het Westen. Deze strijd wordt in het einde van den 100-jarigen oorlog tegen Engeland (1339-1453) hoofdzakelijk verdedigend en vervolgens aanvallend gestreden.

23. De strijd tegen Deutschland is tot aan den ondergang der Hohenstaufen een strijd om de grenslanden Lotharingen, Elzas, Bourgondië en later Vlaanderen en Italië.

24. Het is het noodlot van het Deutsche Rijk, dat de aantrekkingskracht, die de keizerskroon op de dynastieën uitoefende, de Deutsche koningen telkens weer dwong over de Alpen in Italië met de wapens in de vuist de heerschappij over dit rijksdeel en de kroning door de Pausen zelf af te dwingen. Terwille van deze heerschappij over een latijnsch volk werden de volksche krachten verwaarloosd en bloedt Duitschlands kracht dood.

Evenwijdig met de steeds toenemende koninklijke macht over de feodaliteit, tegenover de steeds nauwere samenwerking van de wereldlijke en geestelijke macht in Frankrijk, staat de toenemende verzwakking van het koninklijk en keizerlijk gezag in Deutschland over de vorsten en de steeds scherpere strijd tusschen de wereldlijk-keizerlijke machten enerzijds en de geestelijk-Pauselijke machten in het Heilige Römische Reich deutscher Nation anderzijds.

Dit verklaart het geleidelijke verlies der grensgewesten Lotharingen, Elzas en Bourgondië. Door het verlies van dit laatste gewest wordt Zwitserland grensland en wordt daardoor de binding aan het rijk verzwakt. Dit bevordert de Zwitserse afval van het Rijk bij de vrede van Munster in 1648.

25. De kruistochten (1095-1170) zijn even zoovele aftappingen van het beste leidersbloed der Deutsche stammen en dragen bij tot de verzwakking van de wereldlijke macht des keizers; zij bevorderen de tegenvolksche feodale krachten in het Rijk.

26. In den strijd tussen de keizerlijke en Pauselijke macht vallen de volgende perioden te onderscheiden:

a. Van de kroning van Karel den Frank in het jaar 800 tot het Concordaat van Worms in het jaar 1122. In dit tijdperk overheerscht tot aan het einde der 11e eeuw keizerlijke macht nagenoeg volkomen.

De geestelijkheid en de Paus zijn afhankelijk van 's Keizers macht. Het zichtbare keerpunt is de tocht naar Canossa in 1077 van Hendrik IV (de Salier). Het Concordaat van Worms is een compromis. De strijd om de investituur der geestelijken met wereldlijke macht in Duitschland (de bisschoppen van Mainz, Keulen en Trier) eindigt als volgt: Zij worden door de Paus benoemd (geïnvesteed) door het overrijken van ring en staf, doch hun wereldlijke macht wordt hun verleend door den keizer door het overgeven van den staf.

b. Van het Concordaat van Worms, 1122, tot de bul "Venerabilem" van Paus Innocentius III, 1202.

In deze bul ontwikkelde de Paus de stelling, dat waar de Paus de keizerskroning voltrekt, deze ook de verkiezing tot keizer goed te keuren en te bevestigen heeft.

c. Van de bul "Venerabilem" tot den dood van keizer Frederik II, 1250, de ontbinding van de keizerlijke macht.

27. In den keizerloozen tijd grijpt Groot-Brittanië steeds werkzamer in de vastelandspolitiek in. Het stelt zelfs een candidaat voor den Duitsche keizerstroon op.

28. De traditioneele Britsche politiek der verzwakking van de sterkste vastelandsmogendheid begint zich af te tekenen in den steun, die aan Vlaanderen in den strijd tegen de Fransche aanmatiging wordt verleend. Vlaanderen's strijd vormt in dezen een poging tot losmaking van het Frankische Rijk, waarin het door de verdragen van Verdun, 843 en Meersen, 870 was opgenomen.

29. In de eeuwen van verval der keizerlijke macht in het Heilige Römische Reich deutscher Nation en ook in de eerstvolgende eeuwen zijn de Nederlanden en het aangrenzende Neder-Saksen de voornaamste dragers der volksche krachten tegen de ontbindende feodaliteit.

30. Vlaanderen's strijd tegen de Fransche overheersing bevat een der merkwaardigste voorbeelden van toevallige Groot-Germaansche samenwerking tegen de latijnsche veroveringszucht. Groot-Brittanië werd bij zijn steun aan de Vlaamsche strijders gedreven door de begeerte om tegenover zijn kust aan het Kanaal geen groote mogendheid te zien postvatten.

Desalniettemin is de Duitsch-Nederlandsch-Britsche samenwerking bij de verdediging van Vlaanderen belangrijk. De belangrijkste feiten zijn de volgende:

a. Inde 12e eeuw de strijd van Hendrik II, Koning van Engelanden Hertog van Normandië, tegen den Fransche Koning Lodewijk VI, toen deze, door middel van Graaf Willem van Normandië poogde de Fransche heerschappij over Vlaanderen uit te breiden.

b. In 1213 bezette koning Filips Augustus van Frankrijk Vlaanderen. Een Fransche vloot viel het Swin binnen. Een coalitie vormde zich tusschen Engeland, Duitschland, Vlaanderen, Brabant en Holland. Een Engelsche vloot vernietigt de Fransche. In Bouvines, 1214, behaalt echter het Fransche legerde overwinning. Vlaanderen geraakt onder Fransche juk.

31. Deze strijd van Vlaanderen, de ontwikkeling van de Vlaamsch-Nederlandsche handelsbetrekkingen met Engeland, de verzwakking der keizerlijke macht in Duitschland, vormen het begin der zelfstandige koers van de Nederlandsche gewesten en hun losraking van

het Rijk. In deze ontwikkeling moet de strijd van het volk tegen de adel, de feodaliteit en tegen onderdrukking door veelal met deze groepen verbonden geestelijkheid als een der vroegste volkse bewustwordingen der nieuwere geschiedenis worden beschouwd.

32. Gedurende de geheele 13e en 14e eeuw is de Nederlandsch-Vlaamsche spankracht zoowel oostwaarts (de Deutsche Ost-Kolonisation) als westwaarts gericht, doch langzaam maar zeker verplaatst zich het zwaartepunt van het Nederlandsche volksleven naar de zee. Terzelfder tijd begint het Deutsche Rijk zich steeds meer oostwaarts te richten. In deze ontwikkeling ligt de kiem van de latere losmaking der Republiek der Zeven Provinciën van het Rijk bij de vrede van Munster in 1648.

33. De vrijheidstrijd van Vlaanderen tegen het Fransche juk bereikt zijn hoogtepunten op de volgende tijdstippen:

a. 11 juli 1302 verslaan de Vlaamse Klauwaarts (boeren en burgers) 10.000 Fransche ridders en 10.000 Italiaansche boogschutters op de vlakte van Groening en schudden tevens het juk van Filips de Schoone, hoewel niet formeel, dan toch feitelijk geheel af.

b. Als in 1339 Koning Eduard III van Engeland de 100-jarigen oorlog tegen Frankrijk inleidt, sluit Jacob van Artevelde in 1340 te Gent met hem een bondgenootschap. Bij Sluis wordt de Fransche vloot ver nietigend verslagen. Al wordt de Fransche heerschappij hersteld, zoo helpt toch de verzwakking van Frankrijk, door den 100-jarigen oorlog de Vlaamsch-volksche ontwikkeling.

34. Te midden van den chaotische keizerloozen tijd in Deutschland nemen Nederland en Vlaanderen deel aan de groote krachtsuitstralingen der Deutsche Ridderorden en der Hanze naar het Oosten en helpen aldus de grondslagen leggen van het Pommersche en Pruisische krachtcentrum van waaruit de Pruisische koningen na den 30-jarigen oorlog (1618-1648) de wederopwekking van het Deutsche Rijk ter hand zullen nemen.

35. Met de keuze van Graaf Rudolph van Habsburg tot Duitsch koning in 1273 begint de opkomst van het Huis Habsburg in Deutschland. Door de verkiezing van Hendrik van Luxemburg tot Duitsch koning in 1308 en van Ludwig van Oberbayern tot koning in 1314 treden ook de huizen Luxemburg en Wittelsbach op den voorgrond. De voortdurende gebiedsuitbreidingen dezer Deutsche heerschershuisen dragen, hoe schadelijk hun strijd ook moge zijn, uiteindelijk tot de eenwording van het Rijk bij.

36. In de 14e eeuw begint het herstel der wereldlijke macht in alle staten tegenover de aanspraken der Pausen.

In Deutschland wordt op 16 juli 1338 onder de noteboomen van Rense, een plaats op de grens der gebieden van de 4 Rijnse keurvorsten, het volgende besluit door 7 keurvorsten genomen: “dass diese dem Rechte und der altbewahrten Gewohnheit des Reiches entspreche, dass nachdem jemand von den Kurfürsten des Reiches oder den grössten Teil dieser Fürsten, auch in Uneinigkeit zum Römischen König gewählt worden ist, er nicht der Ernennung, Anerkennung, Bestätigung, Zustimmung oder Ermächtigung des Apostolischen Stuhles bedarf, nur Übernahme der Verwaltung, der Rechte und Güter des Reiches oder des Königs Titels”

Hierop volgt in 1356 op de Rijksdagen van Neurenberg en Metz de verkondiging van de “Gouden Bul” (met haar 30 wetsartikelen). Daarin worden de 7 Keurvorsten (nl. de Koning van Bohemen, de Palzgraaf van den Rijn, de Hertog van Saksen Wittenberg, de Markgraaf van Brandenburg en de 3 Rijnsche aartsbisschoppen van Keulen, Mainz en Trier uitsluitend bevoegd verklaard den Koning te verkiezen. Over pauselijke bekrachtiging wordt na het besluit van 1338 (te Rense) niet meer gesproken.

37. Na anderhalve eeuw van binnenlandse moeilijkheden weet Maximiliaan van Habsburg door zijn huwelijk met Maria van Bourgondië te Gent in 1477 een zoodanige macht te scheppen dat niet allen het Rijk eenigermate tegen de, na het einde van den 100-jarigen oorlog, opdringende Fransche macht beveiligd kan worden, doch ook de Nederlanden van de dreigende verfransching door het Bourgondische Huis kunnen worden gered. Met zijn regeering vangt de heerschappij van het Huis Habsburg over de Nederlanden aan.

38. Noch Keizer Maximiliaan (keizer van 1493-1519) noch zijn zoon Keizer Karel V (die van 1519 tot 1556 regeert), kunnen de door hen gewenschte hervorming van het Rijk en de daarmee gewenschte versterking der Koninklijke en Keizerlijke macht doorzetten.

39. Temidden van de staatkundige ontbindingsverschijnselen van het Rijk openbaren zich de volkskrachten in den vorm van steeds sterker verzet tegen de verwereldlijking der geestelijke macht. Het Pausdom daalt van het hoogtepunt van zijn wereldlijke macht af door zijn toenemende afhankelijkheid van de Fransche koningen (zetelverplaatsing naar Avignon in 1309) en door de anarchie in Italië.

Het aanzien van het Pausdom daalt nog meer als de in 1377 naar Rome teruggekeerde Gregorius IX in 1378 sterft en bij de keuze van zijn opvolger een schisma ontstaat.

De verkiezing van den anti-Fransche Paus Urbanus VI wordt door het door hem ontstemde kardinaalscollege later weer ongeldig verklaard en de Franschman Clemens VII tot Paus verkozen.

Deze keert naar Avignon terug en de eenheid wordt eerst in 1417 hersteld.

40. Het herstel der uiterlijke eenheid der Roomsche Katholieke Kerk heeft de grondoorzaken van het toenemende volksch verzet tegen de verwereldlijking der geestelijkheid niet weggenomen. De roep om hervormingen wordt luider.

Het mysticisme van Eckehart, Johannes Tauler en Heinrich Susso in de 14e eeuw is een stil verzet.

Het humanisme, dat overal bij de antieke oudheid aanknoopt en haar fundament buiten het Christendom heeft, draagt tot ontbinding bij. In Bohemen nemen de Hussiten-opstanden, die in 1419 uitbarsten, het karakter van een regelrecht verzet tegen de kerk aan.

41. De Reformatie wordt door Martin Luther ingeleid met het aanslaan zijner 95 stellingen op de poorten van de slotkerk van Wittenberg. Luther vertolkt in het diepste wezen het volksche verzet tegen de verwereldlijking van de kerk.

42. De Reformatie grijpt in de Nederlanden, in Duitschland, in Frankrijk en in Engeland om zich heen. Zij zegepraalt het eerst in Engeland onder Koningin Elisabeth, zij wordt in

Frankrijk neergeslagen door den laatsten Valois koning Hendrik II I die de massaslachting in den Bartholomeusnacht organiseert (24 augustus 1572).

43. Op het oogenblik dat onze vrijheidsstrijd pas 4 jaar begonnen was, was dus de Fransche reformatie vernietigd. Frankrijk's macht kon zich onge stoord ontplooien, terwijl ons volk zijn zwaren 80-jarigen vrijheidsoorlog streed en Duitschland in zijn innerlijke godsdienstoorlogen was gewikkeld.

44. De 30-jarigen oorlog (1618-1648) gaf Duitschland een genadeslag. Zijn bevolking werd in den 30-jarigen massamoord van 26 miljoen tot 4 miljoen teruggebracht.

Op het toppunt der macht van het Huis Habsburg als nl. Keizer Karel V Duitsch Keizer, Koning van Spanje en Gebieder der Nederlanden is (1519-1555), wordt het bedreigde Frankrijk door de reformatie gered. Frankrijk onder Lodewijk XIII en Kardinaal Richelieu, onder Lodewijk XIV en Kardinaal Mazarin, kon tijdens de massaslachting der Duitsche godsdienstoorlogen zich ongestoord uitbreiden.

45. De staatkundige losmaking van Noord-Nederland van het Rijk voltrekt zich langs de hiernavolgende etappes:

a. Bij de pacificatie van Gent (8 nov. 1576) verbonden zich de 17 Nederlandsche Gewesten om de vreemde troepen (Spaansche troe pen) van den Nederlandsche bodem te verdrijven. Hiermede is de eerste gezamenlijke daad der zelfstandigmaking gesteld. Er werd bepaald dat de Staten-Generaal bijeen zou worden geroepen om orde op alle zaken te stellen. In afwachting van hun beslissing zou in alle gewesten met uitzondering van Holland en Zeeland de katholieke godsdienst overheerschend blijven, doch den Protestanten vrijheid van geweten worden geschonken.

b. De Unie van Utrecht, die op 23 januari 1579 door de afgevaardigden van Holland, Zeeland, Utrecht, Gelderland met Zutphen en Groninger Ommelanden werd onderteekend, en waartoe in den loop van het jaar nog Friesland, Overijssel en de Steden Groningen, Gent en Antwerpen toetraden, is de hoeksteen der latere Republiek der Zeven Provinciën (godsdienstvrijheid en bevrijding van de koninklijke troepen).

c. Nadat op 24 juli 1581 de Staten van Holland en Zeeland den Prins van Oranje den eed van trouw hadden gezworen, vaardigden op 26 juli de in den Haag vergaderde Staten-Generaal der Vereenigde Gewesten de beroemde onafhankelijkheidsverklaring uit, welke den naam "Afzweringsacte" droeg. (De souvereiniteit van den Koning van Spanje is vervallen verklaard).

Op 29 juli vaardigde de vergadering een oproep aan alle beambten uit om den Koning af te zweren en den eed van trouw aan de Staten der Gewesten af te leggen.

d. Op 9 april 1609 werd te Antwerpen het Twaalfjarig Bestand gesloten, waarin de Vereenigde Nederlandse Gewesten als vrije staten erkend werden. Alvorens de uiteindelijke afscheiding der Zeven Nederland-sche Provinciën van het Rijk te behandelen gaan wij nu over tot het verloop van den 30-jarigen oorlog in Duitschland.

46. Van Groot-Germaansch standpunt gezien, is de deelname van Zweden in den 30-jarigen oorlog een uiting der lotsverbondenheid der bloedverwante volken in Zweden en Duitschland.

Voorde Rijksstanden in Stockholm licht Koning Gustaaf Adolf de deelname aan den strijd als volgt toe:

“Dewijl wellicht menigeen zich inbeeldt dat wij de last van dezen oorlog zonder geldige reden op de schouderen laden, neem ik God, de Allerhoogsten, voor Wiens aangezicht ik hier sta, tot getuige, dat ik dit niet uit eigen liefhebberij of uit lust tot oorlogvoeren heb voorgenomen, maar dat ik daartoe sinds jaren een ernstige aanleiding heb.

“Ik onderneem dien vooral, opdat onze onderdrukte geloofsgenooten van het Pauselijke juk bevrijd mogen worden”

Op 4 juli 1630 scheept de “Goudkoning” zich in bij het eiland Rügen. (Goudkoning door Duitschers zoo genoemd om zijn goudblonde haren.)

47. De zegepraal van den volkschen opstand en de strijd voor godsdienst vrijheid wordt met Franse hulp behaald.

Lodewijk XIV ontvangt bij den vrede van Munster de bisdommen Metz, Toul, Verdun en de geheele Elzass. Nederland wordt onafhankelijk en treed uit het Rijk. Ook de Zuidelijke Nederlanden worden losgemaakt van het Rijk. De zelfstandigheid van Zwitserland wordt erkend.

48. Bij den vrede van Munster is Nederland reeds over het hoogtepunt van zijn volksche verheffing heen. Het kapitalisme viert na de koloniale verovering hoogtij.

De pioniers trekken naar de overzeesche bezittingen.

De Nederlanden, Scandinavië en Zwitserland treden weldra in een geschiedkundige rust, die tot den oorlog van 1939 vrijwel ongestoord voortduurt.

49. De vrede van Munster voert een staatsregeling in, die den Duitschen vorsten het recht gaf naar eigen goedvinden den oorlog te verklaren en vrede te sluiten en ook om bondgenootschappen, niet alleen onder elkander, doch ook met het buitenland aan te gaan, wanneer zij niet tot schande van het Rijk strekten. Het keizersschap was in een schijn-keizerschap overgegaan.

50. De opstanding van het Rijk zal zich nu voltrekken rondom de Mark Brandenburg en het koningshuis Pruisen. Pruisen stijgt onder den Grooten Keurvorst (gehuwd met een Oranje-prinses, dochter van Frederik Hendrik), 1640-1688, onder den Pruisischen soldatenkoning Friedrich Wilhelm I (1713-1740) en onder Frederik den Grooten (1740-1786) tot den rang van een groote mogendheid omhoog. In den 7-jarigen oorlog, waarin Pruisen tegen Habsburg (Maria Theresia), tegen Frankrijk, Rusland en Polen strijdt, krijgt Pruisen feitelijk reeds het overwicht in het Duitse Rijk. Daarmede wordt het werk van 1806-1815 (vrijheidsoorlog tegen Napoleon), van 1866 de uitwerping van Oostenrijk uit den Duitschen Bond, van 1870-1871 de stichting van het Noordduitsche Keizerrijk der Hohenzollern (Bismarck's trotsche schepping) mogelijk gemaakt.

51. De Republiek der Zeven Provinciën is een anti-volkschen staat in den meest letterlijken zin van het woord, zij is geen staat, maar een Volken bond van zeven republieken, wier statuut in tal van opzichten aan die van den lateren Volkenbond doet denken. Anti-volksch

was de onderdrukking van Brabant en Limburg, op welke provinciën als generaliteitslanden het stempel van minderwaardigheid was gedrukt.

De houding tegenover Zuid-Nederland werd niet door volksche overwegingen, doch door strategische politiek gedicteerd. De Schelde en het Zwin werden afgesloten. Zuid-Nederland moest aldus kwijnen en zich tegelijkertijd tegen het opdringende Frankrijk verdedigen.

52. De Nederlanden konden, ondanks de gebrekkige staatsinrichting, ondanks den koopmansgeest van de regenten, dank zij het heldhaftig pionierschap, tot een koloniale mogendheid van den eersten rang opstijgen. De Republiek werd echter al spoedig de speelbal der Engelsche politiek van Groot-Brittannië, dat systematisch den ondergang van Nederland als zeemogendheid bewerkstelligde en te dien behoeve de Nederlandsche krachten vrijwel zonder steun in den titanenstrijd tegen Lodewijk XIV liet doodbloeden.

De Nederlandse volkskracht werd op de volgende wijze gebroken:

a. Door den eersten Engelschen zeeoorlog, 1651 -1654.

Zeer tot ongenoegen der Staten weigert Tromp de vlag voor Blake te strijken. Hierbij doet Brittannië onder leiding van Cromwell zijn eerste poging om Nederland in de vazaliteit der Engelsche politiek te brengen. De Acte van Navigatie bleef bestaan.

De Nederlandsche Marine moest in de toekomst voor de Engelsche de vlag strijken.

b. De Tweede Engelse oorlog 1665-1667. Tocht naar de Theems.

c. De inval van Lodewijk XIV, 1667-1688. Losscheuring van Rijssel, Doornik, Ath, Kortrijk, Oudenaarde en Thielt.

d. De oorlog van 1672 tegen Frankrijk, Engeland, Munster en Keulen. De Ruyter en Cornelis Tromp slaan de Engelschen bij Lowestoft. Slag bij Kijkduin 1673. Ontruiming der Staatsche Voorposten in Duitschland Orsoy, Rijnberk, Burik, Wezel, Rees, Emmerik. De Witt vermoord, Prins Willem III Stadhouder, 1674 Vrede met Engeland. Verbond met Spanje en den Duitsche Keizer. Willem III slaat de Franschen bij Bonn 1676. De Ruyter sneuvelt in de Middellandsche Zee, 1678, vrede, Frankrijk ontruimt Kortrijk, Thielt en Oudenaarde.

53. Uitroeping van Stadhouder Willem III tot koning van Engeland, 1689, brengt Nederland in de vazaliteit der Engelsche politiek. Een generatie lang zal nog Nederland tegen de Fransche macht strijden.

De bloedigste oorlog is de Spaansche successie-oorlog van 1701 -1712.

54. De onderwerping der Nederlanden aan de "Sans-Culottes" is het laatste bedrijf van de volksche ontaarding. Eerst in 1813-1815 worden de Nederlanden hersteld.

Frankrijk is over het hoogtepunt van zijn macht heen. Groot-Brittannië staat op het toppunt van zijn macht. Het had reeds in den zee-oorlogen met Frankrijk alle Fransche bezittingen in Amerika verworven. Het rooft de Kaap-Kolonie van Nederland.

55. De laatste slag, dien de Britsch-Fransche verraderspolitiek aan de Nederlanden toebrengen, is de uiteenscheuring van het rijk in de door hen gesteunden Belgischen opstand. Daarmede handhaaft Groot-Brittannië zijn traditionele politiek, dat het geen sterke mogendheid tegenover zijn kust duldt.

56. Het einde van den Belgischen opstand vormt de inleiding der knechtenpolitiek, die ons ten slotte in 1940 aan de zijde van onze traditionele vijanden, Engeland en Frankrijk, in den oorlog drijft.

57. Het oude rijk der Duitschers, het Heilige Römische Reich deutscher Nation, is ineengezonken.

Door de overwinning van Napoleon op Oostenrijk bij Austerlitz, is aan Oostenrijk de kroon van het Rijk ontgleden. Een jaar later wordt Pruisen geslagen. Het uur van Deutschland's diepste vernedering heeft geslagen. In stede daarvan komt een caricatuur van een rijk "der deutsche Bund", dat in zijn opzet evenals de vroegere republiek der Zeven Provinciën veel overeenstemming had met den Volkenbond.

Het Deutsche Rijk wordt een bond van staten, welker gezanten een permanent congres in Frankfort hebben van rond 70 leden, onder voorzitterschap van Oostenrijk.

De elf machtigste staten hebben een aparte raad, dien men dus vergelijken kan met den raad van den Volkenbond. Het doel van den Bond is de onafhankelijkheid en integriteit der staten te handhaven (ook een Volkenbondsartikel).

58. Tegen den Deutschen Bond verheft zich nu met alle kracht het Deutsche volk en roept steeds sterker om den eenheidsstaat. Zoo komt het tot de nationale revolutie van 1848, die in Weenen en Berlijn (vooral in Weenen) bloedig onderdrukt wordt. Hier treden de Joden op den voorgrond. Zij pogen de nationale revolutie voor hun doeleinden te misbruiken. Op 18 mei 1848 wordt te Frankfort het parlement van den Deutschen Bond geopend. Weldra sterft dit parlement zijn eigen dood, nadat het met 267 tegen 263 stemmen den Pruisischen koning tot keizer heeft verkozen. Friedrich Wilhelm IV weigert de keizerskroon.

Mr. M.M. Rost van Tonningen

Rost van Tonningen, F. S. (1996). *Op zoek naar mijn huwelijksring*. Erembodegem: Krijger, 104-118.